

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa D. D.
przeciwko H. K. Polska Sp. z o.o. w Ł.
o ustalenie wypadku przy pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 20 grudnia 2013 r.,
na skutek skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w J.
z dnia 20 maja 2011 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20 maja 2011 r. oddalił apelację powódki D. D. od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 30 grudnia 2010 r., oddalającego powództwo w sprawie o ustalenie wypadku przy pracy.

Powódka D. D. wniosła do Sądu Najwyższego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 maja 2011 r., zaskarżając ten wyrok w całości.

Skarga oparta została na podstawie naruszenia prawa materialnego, to jest art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. 2009 Nr 167, poz. 1322),

przez przyjęcie, że w realiach niniejszej sprawy brak jest podstaw do uznania, że śmierć M. D. w dniu 1 marca 2003 r. była wypadkiem przy pracy.

Jako przepis prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, został wymieniony art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Skarżąca wskazała również na naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, to jest: (-) art. 217 § 1 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie, polegające na pominięciu wyjaśnienia istotnej dla sprawy okoliczności, czyli nieprzeprowadzeniu prawidłowego postępowania dowodowego i nierozważeniu zeznań świadków, z których w opinii skarżącej wynikało, że śmierć M. D. była wynikiem czynników nagłych i zewnętrznych; (-) art. 328 § 2 k.p.c., poprzez nieprecyzyjne i niepełne wyjaśnienie przyczyn, które pozwoliły Sądowi pierwszej instancji na uznanie wiarygodności twierdzeń strony pozwanej i odmówienie wiary twierdzeniom powódki.

Mając na uwadze powyższe, powódka wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 maja 2011 r. i o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania podług norm przepisanych.

Ponadto podniesiono, że oparcie niniejszej skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. jest uzasadnione. W ocenie autora skargi, dokonanie przez Sąd Okręgowy błędnej wykładni wskazanego przepisu prawa jest bowiem nie do pogodzenia z podstawowym porządkiem prawnym określonym w Konstytucji RP w art. 67, jakim jest prawo do zabezpieczenia społecznego. Ponadto niezgodność z prawem godzi także w podstawowe prawo konstytucyjne człowieka, jakim jest zasada uwzględniania dobra rodziny w polityce społecznej i gospodarczej.

Autor skargi stwierdził również, że nie jest możliwa zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych; ani podstawy nieważnościowe, ani właściwe podstawy restytucyjne nie zachodzą. Tym samym skarga spełnia warunek formalny określony w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Oceniając dopuszczalność skargi Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Przepis art. 424⁵ § 1 k.p.c. określa w sześciu punktach wymagania, jakim powinna odpowiadać skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Są to: oznaczenie orzeczenia (pkt 1), przytoczenie podstaw skargi oraz ich uzasadnienia (pkt 2), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (pkt 3), uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody (pkt 4), wykazanie, że wzruszenie orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5) oraz wnioski o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem (pkt 6).

Przepis art. 424¹ § 1 k.p.c. wyraża zasadę, że przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wykorzystanie przez stronę przysługujących jej środków prawnych. Wyjątek od wskazanej zasady przewiduje art. 424¹ § 2 k.p.c., który stanowi, że w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, skarga przysługuje także od prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strony nie skorzystały z przysługujących im środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie orzeczenia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

W przedmiotowej skardze nie wypełniono warunku wykazania niemożności wzruszenia zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.). Trzeba pamiętać, że zgodnie z komentowanym przepisem skarżący musi „wykazać”, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Musi więc ujawnić i przedstawić w skardze tę okoliczność w sposób wyczerpujący i niebudzący wątpliwości oraz w drodze stosownego wywodu dowieść jej istnienia i przekonująco uzasadnić. Oznacza to przeprowadzenie prawniczej analizy przepisów dotyczących

środków prawnych, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub które z innych przyczyn nie mogłyby odnieść skutku.

W przedmiotowej skardze jej autor stwierdził co prawda, że „nie jest możliwa zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych; ani podstawy nieważnościowe, ani właściwe podstawy restytucyjne nie zachodzą”, jednak nie odniósł się do kwestii nieskorzystania przez stronę ze skargi kasacyjnej, jak również nie podjął próby wykazania, że na przykład ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, skarga ta nie przysługiwała.

Wnosząca skargę powołuje co prawda jako podstawę wniesienia tej skargi art. 424¹ § 2 k.p.c., który zwalnia stronę z obowiązku wykazania, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia nie było możliwe, jednak wyłącznie enigmatyczne uzasadnienie przez nią naruszenia przez sąd „podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela” (jak stanowi art. 424¹ § 2 k.p.c.), uniemożliwia uznanie, że w sprawie występuje wyjątkowy wypadek w rozumieniu omawianego przepisu. Podkreślenia wymaga zaś to, że użyte w art. 424¹ § 2 k.p.c. pojęcie „wyjątkowego wypadku” dotyczy zarówno przyczyn niezgodności z prawem wyroku ocenianych w kontekście naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, jak i przesłanek, z powodu których strona postępowania sądowego nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych do zaskarżenia orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lutego 2012 r. II BP 16/11, LEX nr 1215277; z dnia 12 maja 2011 r., II BU 10/10, LEX nr 863955 i z dnia 10 sierpnia 2010 r., II CNP 39/10, LEX nr 603891). Obowiązkiem skarżącego jest zatem wykazanie w skardze, że zachodziły takie obiektywne okoliczności, które uniemożliwiały mu zaskarżenie orzeczenia z zastosowaniem dostępnych środków prawnych. Wykazanie wystąpienia wyjątkowego wypadku uzasadniającego wniesienie skargi stanowi bowiem samoistny element skargi i należy do jej wymogów konstrukcyjnych, którego brak nie może być przez stronę naprawiony (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 lutego 2008 r., II BP 56/07, LEX nr 452485 oraz z dnia 3 lutego 2012 r., I BU 9/11, LEX nr 1135986). Za wyjątkowy wypadek, o którym w art. 424¹ § 2 k.p.c., można przy tym uznać np. nieskorzystanie przez stronę z przysługującego

jej środka zaskarżenia z powodu ciężkiej choroby, katastrofy, klęski żywiołowej lub błędnej informacji udzielonej przez pracownika Sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, nr 6 poz. 113).

Przedmiotowa skarga nie wykazuje ponadto określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. obowiązku uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie skarżonego wyroku.

Wymaganie uprawdopodobnienia szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) ma dwa aspekty: formalny i merytoryczny, które zostały przedstawione i omówione w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05 (OSNC 2006, nr 1, poz. 16). Aspekt merytoryczny łączy się wyraźnie z treścią art. 417¹ § 2 k.c., będącego przyczyną unormowania procesowego. Przepisy dotyczące skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ - 424¹² k.p.c.) umożliwiają poszkodowanemu uzyskanie naprawienia szkody wyrządzonej wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem, natomiast nie otwierają drogi do realizacji innych zamierzeń, np. uzyskania samego stwierdzenia, że wydane orzeczenie jest niezgodne z prawem. Z tego względu przystąpienie przez Sąd Najwyższy do badania zgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wymaga uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. Uprawdopodobnienie szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) polega zaś na przedstawieniu wyodrębnionego wywodu skarżącego powołującego się na to, że szkoda już została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141). Użycie trybu dokonanego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 i art. 424¹ § 1 k.p.c. nakazuje przyjąć, że chodzi o szkodę, która już nastąpiła, a nie szkodę hipotetyczną, zagrażającą ewentualnie w przyszłości. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 110). Uprawdopodobnienie nie jest poddane ścisłym regułom dowodzenia, natomiast musi zachować walor wiarygodności w świetle reguł logiki i doświadczenia życiowego. Konieczne jest zatem wskazanie czasu wyrządzenia szkody, jej postaci oraz związku przyczynowego między wystąpieniem uszczerbku majątkowego a wydaniem orzeczenia.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że oceniana skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie spełniała co najmniej dwóch wymogów konstrukcyjnych, co powodowało, że podlegała odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c.